

Diskors mill-Onorevoli Anton Tabone

Speaker tal-Kamra tad-Deputati

Parlament ta' Malta

fl-okkażjoni tal-kommemorazzjoni

tas-*SETTE GIUGNO*

Is-Sibt, 7 ta' Ġunju 2003

Kull sena niltaqgħu hawn biex aħna l-Parlamentari f'isem il-poplu li tana l-mandat, nagħtu għieh billi nfakkru l-avvenimenti storiċi u drammatiċi tas-Sette Giugno.

Għalina din m'għandhiex tkun ċerimonja simbolika biss li tidhol awtomatikament fil-kalendarju tal-hidma parlamentari tagħna, iżda għandha tkun okkażjoni li gġegħelna neżaminaw il-passat biex infasslu futur aħjar, għaliex l-istorja hija l-għalliema tal-ħajja. Tabilhaqq għalina li xogħolna hu li nfasslu l-ligijiet tal-pajjiż, il-ġrajjet ta' l-imghoddi għandhom tagħlima kbira li jeħtiegħ inzommu f'moħħna.

L-istorja politika/kostituzzjonali tagħna hija waħda movimentata hafna. Is-Sette Giugno kif dejjem għidna għandu post mill-iktar rilevanti. Għalhekk ta' kull sena nfakkruh, nagħtu qima lill-protagonisti, u niġbdu t-tagħlima mit-tifsira tiegħu.

Għadna kif inawgurajna l-Għaxar Parlament mill-Indipendenza. Huwa l-ewwel Parlament miftuħ wara l-firma tal-Kap tal-Gvern f'Ateni tat-Trattat ta' Adeżjoni fl-Unjoni Ewropea. Dan għandu sinifikat kbir għaliex ir-realtajiet godda li se jiffaċċja pajjiżna joffru sfidi u opportunitajiet għall-gejjieni.

Infatti l-Parlament tagħna kompli zied fid-dimensjoni Ewropea tiegħu meta Parlamentari Maltin jinsabu jipparteċipaw b'mod attiv fil-Konvenzjoni fuq il-Futur ta' l-Ewropa wara li mozzjoni ppreżentata fil-Parlament fit-28 ta' Jannar tas-sena l-oħra għet approvata unanimament. Daqs xahar ilu ġew nominati ħames Membri oħra mill-Parlament Malti bħala Osservaturi fil-Parlament Ewropew fejn jinsabu jattendu laqgħat ta' l-istess Parlament. Kemm fil-Konvenzjoni

kif ukoll bhala Osservaturi, il-Membri gejjin miż-żewġ naħat tal-Kamra. Ta' min jgħid li tema rikorrenti f'dawk il-fora hi r-rwol li għandhom ikollhom il-Parlamenti nazzjonali fl-Unjoni Ewropea.

Matul dawn l-aħħar snin f'okkażjonijiet diversi stajt nara b'għajnejja kif il-pajjiżi li se jidhlu fl-Unjoni Ewropea qed jippreparaw ruħhom biex il-Parlamenti tagħhom jilqgħu għal dawn l-isfidi. L-istorja parlamentari tagħna hija rikka u twila. Il-Parlament tagħna għandu għerquq li jmorru lura 'l fuq minn tmenin sena u li tista' tgħid li twieled bhala rizultat ta' dak li ġara fis-Sette Giugno. Izda għad fadlilna x'nagħmlu halli nagħgornaw ruħna għar-realtajiet godda. Fosthom il-htieġa ripetuta f'okkażjonijiet bħal tal-lum biex l-istituzzjoni parlamentari tagħna takkwista l-awtonomija proprja tagħha.

Hekk kif inħossuna parti mill-Ewropa ta' min ifakkar illi l-istorja tas-Sette Giugno kellha wkoll eku fl-Ewropa meta ġrat fl-1919. Ġurnali Taljani u Ingliżi ta' l-epoka fis-xerrdu l-aħbar tas-Sette Giugno. L-aħbarijiet, mhux dejjem preċiżi u mhux mingħajr interpretazzjonijiet kultant zbaljati, xterdu f'ġurnali awtorevoli. Izda forsi l-ikbar tixrid ta' din l-aħbar kien permezz ta' l-aġenzija ta' l-aħbarijiet prestiġjuża Reuters li wasslitha fid-dinja kollha.

Anke quddiem realtajiet godda għandna nżommu dejjem haġja l-ġrajja tas-Sette Giugno li tat bidu għall-mixja kostituzzjonali li mill-ewwel Parlament fl-1921 wasslet għall-Indipendenza fl-1964; għar-Repubblika fl-1974; għall-għeluq tal-baži militari fl-1979 u finalment għas-sħubija fl-Unjoni Ewropea.

F'dana kollu, sinjal qawwi ta' l-identita` tagħna hi l-pożizzjoni uffiċjali tal-lingwa Maltija. Huwa ta' sodisfazzjon kbir għalina lkoll li minn issa 'l quddiem ilsien Dun Karm u Ġorġ Pisani jibdedw jidwu fil-Parlament Ewropew flimkien ma' ilsien Dante, ilsien Shakespeare, ilsien Goethe, ilsien Cervantes u ilsna importanti oħra. Għaliex ilsienna ha wkoll post xieraq fl-Ewropa mingħajr ma tilef xejn, anzi, żied l-importanza tiegħu. Ha postu mingħajr ma naqqas xejn lil hadd. Hekk is-sovranita` tiegħu tkun tieħu u tagħti sehem f'sovranita` ikbar u iktar wiesgħa.

Matul is-sena d-dieħla pajjiżna se jfakkar tliet dati importanti. Kif jaf kulhadd, fl-1 ta' Mejju, Malta se ssir membru effettiv ta' l-Unjoni Ewropea. Ifisser illi meta nerggħu niltaqgħu hawn is-sena d-dieħla dak li wassal għas-šhubija ikun laħaq il-milja tiegħu. Iktar tard matul is-sena d-dieħla, eżattament fil-21 ta' Settembru, Malta tfakkar l-40 anniversarju tal-kisba ta' l-Indipendenza u fit-13 ta' Diċembru jtfakkar it-30 anniversarju ta' Malta Repubblika. Dawn huma avvenimenti singolari fl-istorja plurimillenarja ta' pajjiżna. Huma avvenimenti li jikkumplimentaw u mhux jikkuntrastaw lil xulxin. Mingħajr wieħed ma setax ikun hemm l-oħrajn. Huma dati li jigbru bejniethom il-kisbiet politiċi, soċjali u ekonomiċi li pajjiżna kien kapaċi jottjeni f'perijodu ta' 40 sena fl-istorja moderna tiegħu u dawn il-kisbiet ikkontribwixxa għalihom kull Gvern u kull Membru Parlamentari li serva lil pajjiżu mill-Parlament.

Mis-Sette Giugno sal-lum kienet mixja twila u mhux mingħajr stroffi u qtigh ta' qalb. Kienet għarja politika li ħadet il-magħmudija tad-demmm fl-1919 u wasslet għall-iżvilupp politiku kostituzzjonali fil-milja tiegħu. Kienet storja ġieli tragika u ta' tbatija, iżda mimlija kuraġġ u qlubija. Nies ta' vizjoni komplew jaħdmu minkejja d-diffikultajiet kbar li ġieli dehru

insormontabbli. Kienet storja li twieldet fid-demmm u ntemmet fil-għaqda. Għax hekk kien talab l-interess nazzjonali.

U hawn niġi għal hteieġa ta' għaqda bejnietna aħna l-Parlamentari u għar-rispett reċiproku li għandu jkollna fl-istaġuni kollha, sew dawk ta' qabel elezzjoni, sew dawk ta' wara elezzjoni kif ukoll bejn elezzjoni u oħra. Is-serenita` fl-ambjent parlamentari hija tabilhaqq meħtieġa biex il-Membri jkunu jistgħu jiddibattu u jagħtu l-akbar kontribut possibbli b'sehemhom.

Ippermettuli nagħmel riferenza għat-tlett ijiem ta' dibattitu parlamentari b'risposta għad-diskors tal-President fil-ftuħ ta' legislatura ġdida tal-Parlament. Kien dibattitu li ħadu sehem fih 27 Membru miż-żewġ naħat tal-Kamra. Kien dibattitu san, ta' livell għoli, kalm, riflessiv u intelligenti. Fi ftit kliem, dibattitu verament fl-interess nazzjonali. Irrid nieħu l-okkażjoni biex insellem b'mod partikolari lill-Membri godda f'din il-legislatura kif ukoll lil dawk li servew fl-aħħar legislatura u li ma rritornawx.

Fuq nota personali niringrazzja mill-ġdid lill-Membri taż-żewġ naħat tal-Kamra li fis-seduta tal-ftuħ tal-Parlament għogobhom jingħaqdu f'appoġġ għall-ħatra tiegħi bħala President tal-Parlament Malti. Bl-istess sodisfazzjon ninnota l-appoġġ sħiħ li kiseb l-Onor Carmelo Abela bħala Deputy Speaker. Dan jawgura tajjeb ħafna għal-legislatura li għadha kif bdiet li fil-fehma tiegħi, u nittama ta' ħafna oħrajn, tista' twassal għal klima ġdida fil-Parlament tagħna fejn l-andament tax-xogħol ikun jista' jimxi aħjar bil-ftehim u kooperazzjoni meħtieġa.

F'dan il-kuntest infakkar fir-rapport ta' l-ex-President tar-Repubblika Ugo Mifsud Bonnici fuq ir-reviżjoni u aġġornament ta' l-Ordinijiet Permanenti tal-Kamra, liema rapport jinsab f'idejn Membri taż-żewġ naħat tal-Kamra. Naħseb li hawn qbil li dan hu l-mument li Gvern u Oppożizzjoni jagħtu l-kummenti, ir-reazzjonijiet u l-proposti tagħhom u jaslu f'konklużjoni li twassal għal andament aħjar tax-xogħol parlamentari. Nixtieq ngħarraf ukoll li x-xogħol fuq il-ktieb li qed jinkiteb mill-Professor Pirotta bl-assistenza tad-Dipartiment ta' l-Infommazzjoni, fuq l-istorja tal-Parlament Malti miexi 'l quddiem. Dan il-ktieb se jiġbor fih il-ġrajjet u l-personalitajiet marbuta ma' din l-oġġla istituzzjoni tal-pajjiż mis-Sette Giugno sal-lum.

Hekk kif inharsu lejn dan il-monument u nfakkru 'l dawk li taw haġġithom, ma nistgħux ma niftakrux fil-qagħda mwiegħra li pajjiżna kien jinstab fiha fl-1919. Kienu snin diffiċli wara l-Gwerra l-Kbira. Kien hawn għaks u għu u qgħad kbir. L-istat kolonjali ta' Malta soġġett għall-esiġenzi militari imperjali ma kienx jippermetti illi l-Maltin u l-Għawdxin jiksibu l-iżvilupp soċjali u politiku tagħhom.

Għandna raġun niġbdu l-konklużjoni li apparti mill-faqar soċjali u ekonomiku li Malta sabet ruhha fih fl-1919, kien hemm id-*deficit* politiku kostituzzjonali. Din it-taħlita ta' nuqqasijiet irrizultat f'sitwazzjoni splussiva li sbruffat fis-7 ta' Ġunju.

Bit-tagħlima tas-Sette Giugno dejjem quddiemna nharsu lejn il-ġejjieni b'kuraġġ u determinazzjoni. Waqt li nirrispettaw l-opinjoni ta' xulxin, hemm bżonn li tfeġġ il-għaqda, dik l-għaqda li wrew missirijietna wara l-ġrajjet li qegħdin infakkru dalghodu. Hawn f'riġlejn dan il-monument aħna l-Parlamentari rridu nwiegħdu li nkomplu naħdmu biex bhala poplu nharsu

ghalenija lejn il-futur b'sens qawwi ta' servizz lejn il-poplu li tana l-mandat tiegħu għall-ħames
snin li ġejjin u dan nagħmluh għall-gid komuni u dejjem fl-interess nazzjonali.